

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“ a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter (Az általalatok katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyeséljük XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhöz, 1895. márczius 6-án.)

Előfizetési árak:
1 évre 12 kor., ½ évre 6 kor., ¼ évre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Felelős szerkesztő:
BILKEI FERENC.

Megjelenik: kedden, esütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: Szent-István-tér 1.
Egyes számok kaphatók: a dohánytözsdeknél.

Keresztényszocialista vezéreszmék.

A jövő kialakulása a szocializmus jegyében fog történni. A ki ezt tagadni akarja, nem ismeri az emberi társadalom életét s belső forrongását. Hogy minden kire nézve üdvös legyen, igazságosnak kell lennie s a szeretet alaptörvényén kell felépülnie. A rombolás ép úgy nem megoldás, mint a késlekedés. Minél gyorsabban siet a társadalom kiforrni, kijavítani az évszázados mulasztásokat, annál gyorsabban jut el ezigészséges megoldás lépésőire.

Ha vannak eszmék, melyek ennek az egészséges és a régi társadalom gyökerén alapuló megoldásnak módzatokkal szolgálnak, a keresztény szocializmuséi lehetnek csupán. A keresztény szocializmus mozgalom a jövő biztos és elengedhetlen alapja.

Itt közlünk egy kiváló írónk tollából néhány eszmét, a melyek körülbelül megadják az irányt a jövő fejlődésnek alapjául:

Szükség van mindenekelőtt a kereszt jelenben való társadalomköltési megújulásra, amely a felebaráti szeretet parancsait érvényre juttatja a köz- és magánéletben. A templomokból ki kell vinnünk a kereszténységet a mindennapi élet

ezer viszonyaiba, politikába, gazdasági életbe, családba, társadalomba. S ha egyszer a felebaráti szeretet tanai mindenütt érvényre jutnak, bizony mondom, boldog lesz a nemzet.

Ezért vagyunk mi nemcsak szocialisták, hanem keresztény szocialisták. Nem hogy felekezeti gyűlölséget, visszavonást szítsunk, hanem mert erős a meggyőződésünk és a történelem tesz mellettünk tanúságot, hogy a keresztény tanok érvényrejutása egymagában is orvosolná az összes társadalmi bajokat.

De keresztény szocialisták vagyunk azért is, mert a szocialdemokrácia durva kezekkel esett neki a kereszténységnek, ezí vádolva meg a nép nyomorúságáért. Szörnyű hazugság ez! Hazugság az, hogy a szegény embernek meg kell tagadnia ősi hitét, hogy silány helyzetén segítsen. Azért a keresztényellenes szocialdemokrácia ellen engesztelhetetlen harcot kezdünk, mert megtámadott hitünket megvédelmezni elszánt törekvésünk.

Kívánunk becsületes nemzeti és szocialis politikát. Műd felett örvenlünk a liberális kormányzat bukásának s bizonyossal vagyunk a szövetkezett ellenék iránt. Mivel az állami élet tökéletességének követelménye, hogy minél szélesebb alapon nyugodjék, minél többeket tegyen az öntudatos állami élet részesevé, törekvésünk az általános titkos választási jog. De az általános

választói jognak elengedhetetlen feltétele, hogy a nép is állja becsülettel kötelességét! Mert míg nálunk a pálinka és pénz választ, minthogy nem a nép javára törekvő, hanem a becsstelen pártoknak van szükségük a választásra, nem várhatjuk az általános választói jögtől sem a nép sorsának jobbrafordulását. Művelni és tanítani kell a népet, mert ha egyszer felvilágosítottok, többé hamis jelesavakkal, tévtanokkal félre nem lesz vezethető. Azért kívánjuk a gyülekezési és egyesületi szabadság törvénybe iktatását is és e jogoknak ily szellemben való törvényes szabályozását.

Az egyenlő és arányos köztelherviselés elvének megvalósítása végett követeljük az igazságatlan és elviselhetetlenül súlyos egyenesadórendszer sürgős reformját; nevezetesen fokozatos adórendszer, az elsőrendű életszükségletekre vetett fogyasztási adók (só-, husadó) megszüntetését, célszerű fényüzési adókat (nagy háztartásokra, fogatokra, finomabb élvezeti és piperecikkekre), a súlyos földadó leszállítását, az állami szerencsejátékoknak (osztálysorsjáték stb.), amelyek a közérkölciséget lázítják, eltörlését.

Sürgős szükség az adóigazgatás reformja is, hogy ne lehessen épp azoknak kibújni alóla, akiknek a legnagyobb az adozó képességük. Kívánunk szükséghelyzetben adóhitelezést, az adóvegrehajtási szigor enyhítését, mert az adóala-

A FEJÉRMEGYEI NAPLÓ TÁRCAJA.

Utazás az éjféli nap országában.

A nő a lappok közt is nő, annak összes előnyeivel és gyengéivel. A mellett, hogy a férfiaknál valamivel gyengédebbek s ugy 18-20 év körül csinosabbak is, bennük van a nőknek minden gyarlósága is. Mikor első pillanatban rájuk tekintettünk, dehogy hittük volna, hogy az a végig iramszarvas bőrbé, kabátba és nadrágba varrt lapp nő hiu, kérkedő is lehet, a ki ép úgy teszi magát a tarka pántlikáival, mint Budapest korzóinak sclyemtől suhogó népe. A sapkákon, valamint a kabátokon egész sereg különböző szintű pántlikát, üveggyöngyöt s a hiuság vásárjának hasonló termékeit láthatunk. S a mellett itymálódva néztek a mi hölgyeinkre. Előbb végig mustráltak bennünket, aztán összenéztek, s nevetve tették meg a maguk naiv, lehtymáló és lesújtó kritikáját. Azt hiszem, a helyzet náluk sem különb, mint a mi civilizált országunkban. Szinte láttuk, mint vakaródzik a meggyötört lapp sógor (a kinek a természet ebből a tevékenységéből amugy is bőven juttatott) mikor élete hü párja a szezon elején újabb és újabb pántlikára és blúz-diszre vágyván, kotorász a zsebje fenekén; szedi elő a kuporigatott kronékat és öréket, a melyeket tudj Isten hova visz el az asszony nép veleszületett cifrázkodási hajlama!

Valami német könyvet olvastam a napokban, a melynek szerzője, miután konstatalja a magyar-lapp évezredes rokonságot, végül ezt a megjegyzést teszi: A magyar-lapp rokonság ha

egyebre nézve nem is, de abban minden esetre találkozik, hogy mindkét nációnál mód nélkül búszke, a magyar is, a lapp is. A lapp például — folytatja megjegyzéseit nemet jóakarónk — világot sem lépne norvéggal hazasságra. Derogál neki. Köszönjük szivesen a kedves összehasonlítást, ámbátor nem nagyon kérünk belőle. Mindamellett lehet, hogy a németnek, ha többé nem is, de kevésbbé igaza is lehet.

A rokonságot a tudósok a nyelv némely egybevágó törvényeiből származtatják. Nem sok észleletet tudnék ebben a tekintetben felemlíteni, legfeljebb azt, hogy a magyar szavakat bámulatos könnyűséggel sajátították el. A míg a norvégok, svédok nyelve majd összetörtött, mikor egy-egy magyar szó kimondására biztattuk őket, a lapp sógorok egész könnyűséggel ejtették ki a magyar szókat. Az egyik hölgy utatársunk pl. megfélelő jelzöt akarván adni az egyik lapp menyecskének — véletlenül pedig a legformásabbnak — azt mondta neki: te vén boszorkány. Műd nélkül tetszett ez a rokonnak. Rogión a nyelvére kapta, elgondolkozott rajta, aztán kacagva ismételtette s a gyengédebb nemhez tartozó utatársunkat allandóan ezzel a titullussal traktálta: te vén boszorkány.

A lappok a protestáns valláshoz tartoznának, van egy kis rész, a mely katolikusá lett. Az utleirók szerint azonban a kereszténységük, különösen azoké, a kik jobban magukra vannak hagyva, tele van a pogányság maradványaival. Ki is csodálhatná, mikor az év nagyobb részében fény nélküli sötétségre vannak kárhoztatva s a laccsny, földdel behányt kunyhóikban kuporegva, csak egy halvány világú, iramszarvas zsírbel táplálkozó pislegő mécses szolgáltatja nekik a testetleiket egyaránt élető fényt. Hogyne teremnének

meg ilyenkor fantáziájukban az erdőknek, a sziklak barlangjaiknak komor, kegyetlen szellemei, melyek fölöttük cshunva, vést és betegséget hoznak rájuk, vagy az őket tapláló kincses bányájukra, az iramszarvasokra.

Megnéztük az iramszarvas-gulyát is. Ott volt a kunyhótor közelében, korlátokkal határolva. Lehetett vagy 100-150 darab. Nem nagyobbak, mint egy félesztendőcs borjú, vagy egy fejlettebb ór. A férfiek bozontos, szép, szőrel benőtt agancsaikkal igazán csinosan festettek s a mellett bátornak, egyik-másik vadnak is mutatkozott. Hegyes orru, hosszuszőrű formás kutyácskák őrizték őket, de nem azzal a bátorsággal, mint a melyet a mi juhaskutyáink tanúsítanak, mikor még a vérbenforgó szemű bíka fülére is rákapaszkodnak. Az egyik gim pl. állandoan tildözött egy folyton csaholó kutyácskát, mely csak úgy tudott előle menekülni, hogy kiszökött a korlát alatt.

A rokonság elkísért bennünket a hajóig. Sőt esonakra ülte, még ott is folytatták az üzletet, egy csomó csonkást, iramszarvas bőrből készült apró papucsokat, bölcsoket hozva magukkal. Csónakra szállva alkudtak a maguk módja szerint. Mutogattak ók is, mi is. Persze a hajó indulásának jelére lejjebb szállították az igényeiket. Volt olyan utatársunk, a ki félkoronáért (75 fill.) két teljes iramszarvas szarvat is vásárolt.

Aztán bucsuztunk.

— Pá te vén boszorkány! — kiáltottuk vissza a közös tudományunkon.

— Pá te vén boszorkány! — felelte vissza a rokon s kezefejét lefelé fordítva integette felénk az üdvözlet svédrendszerű jeleit.

Ejfel után egyet mutatott az óra.

A nap épen emelkedett a hullámok fölé

Mai lapunk 4 oldal.

nyoknak tönkretétele nem lehet az állam célja s nekünk nem mindegy, ki fizeti az adót, az elárverezett kisiparos, kisgazda-e, vagy a helyébe ült parazita.

A közjólét érdekében tartjuk, hogy a militarizmus túltengésének a hadügyi terhek leszállításával eleje vétessek, az elsőrendű életszükségletekkel való üzérkedés (börze, papirosbuza) megakadályozását. A népegészség érdekében kívánatosnak tartjuk, hogy egészséges, olcsó munkáslakásról gondoskodás történjék és a korcsmai üzlet megszorítottassék.

A közterhek könnyítésére követeljük a felesleges kiadások (színházi segélyek, nagy miniszteri nyugdíjak stb.) törlesztését az állami költségvetésekből. Mert míg a nép nyomorog, ezrével kivándorol, fényüzésre fordítani közpénzeket a legnagyobb könnyelműség.

Az igazságügy terén szükségesnek tartjuk a magánjog, kereskedelmi és váltó jog, perrendtartás oly reformját és népszerű tanítását, hogy annak homályos és káros intézkedéseit a jóhiszemű nép kárára kihasználni ne lehessen; a végrehajtási törvénynek méltányosabbá tételét, különösen a le nem foglaltatott minimumnak jelentős kiterjesztését. A büntetőjog terén pedig hatályos női erkölcsvédelmet és az उसzorának s csalásnak oly tágkörű meghatározását, hogy mindenkit, aki embertársait a közérkölcsebe ütköző módon, meg nem engedett becstelenséggel, közzéval kizsákmányolta, utól is érje a törvény büntető keze s lakoljon érte. Általában szükségesnek tartjuk a szegényeknek ingyenes jogvédelmét egyesek és hatóságok visszaélései ellen.

A mezőgazdaság terén a nemzelfentartó kisgazdaosztály megerősítésére szükségesnek tartunk széleskörű parcellázást és telepítést, hogy a földetlen szegénység birtokhoz jusson. Az állami birtokok kizárólag e célra használandók föl. A nagybirtokok egy része kisajátítás útján kisbirtokokra osztandó, vagy kisbirtokokba adandó, esetleg örökhaszonbérletre, hasonlóan az egyházi birtokok, hogy a nagybirtokok túltengése mellett is egy egységes kisbirtokoszlály fejlődjék ki.

Szükségesnek tartjuk olcsó föld- és birtokhitelről való gondoskodást és a meglevő súlyos adózásoknak olcsó kölcsönökbe való átváltoztatását

tündéri ragyogást hintve szertesztét a tenger fodraira. Ismét az az elbűvölő, megigéző látvány, a melyet Narvikból való kiindulásunk alkalmával szemlélünk. Sajnos! nem élvezhettük soká. Egy negyed óra múlva oly pazar fényben ragyogott a tenger felülete, hogy a szemünk képtelen volt kiállani. Inkább a part felé fordítottuk tekintetünket s gyönyörködtünk a Lyngenfjord izgőz, soha el feledhető látványában, gletschereiben, hőmezőiben, zuhatagaiban s regényes, borzalmasan fenséges szikláiban.

A hajón.

Bármennyire kedves volt Norvégia nyugati oldalának szemlélése, bármennyire gyönyörködtöt is szemünk s szívünk a tenger sötétzöld vizében, a szeles alaku sziklák változatos képeiben, mégis megőhajtottuk a másféle mulatságot is. A szellemi szórakozást nehezen tudtuk volna nélkülözni, hiszen itthon is mindennapi kenyerünk, hogy hagyhattuk volna tehát el ott, a hol kalács gyanánt, vagy konfektként szolgált, hogy annál vidámabban emésztessünk. A hölgyek kifogyhatatlanok az ilyenek kitalálásában.

— Irjunk regényt — vetette föl az egyik az új eszmét.

— Helyes! de úgy, hogy minden sorát más írja s csak az utolsó szót szabad a következőnek megnézni.

Általános helyeslés volt a válasz s megkezdődött a szellemi versengés. Mindenki igyekezett lehetőleg legszellemesebb s legtréfásabb lenni. Volt is a felolvasáskor akkora kacagás, a mely

tását (konvertálás) nyereszkedés nélküli hitelintézetek által, terményértékesítő szövetkezeteket, igazságos katasztert, katonaköteles földműveseknek az aratás tartamára szabadságolását és „kegyelmi végrehajtási haladékokat“ hogy a földmivest az aratás bevétele előtt végrehajtani ne lehessen. A mezőgazdasági munkások érdekében egészséges munkás- (béres, cseléd)- lakásokat követelünk hatósági ellenőrzés biztosítása mellett, a robotmunka eltörlését kihágás terhe alatt és a mezőgazdasági munkabérek kielégítő szabályozását.

A kisipar támogatására követeljük a szabadipar eltörlését és az ipari foglalkozásnak szakképzethez való kötését, közszállításoknál a kisiparnak előnyben részesítését, az otthoni bér-ipar (sitrendszer) és rabipar megszorítását; nyersanyagbeszerző szövetkezetekkel!

Az ipari munkások érdekében addig is, míg a munkásszervezetek kialakulnak, követeljük a leghatályosabb állami védelmet, mivel a munkás ez idő szerint a munkaadóval, mint erősebb félle szemben jogos érdekeit megvédeni nem képes; nevezetesen szükséges a gyermekmunka tiltása és a serdült korbán rövidebb időre való korlátozása, az éjjeli női munka általános betiltása, a női munkások erkölcsének hatályos védelme, állandóan alkalmazott nőknek szülés idejére hat heti fizetéses szünet.

Követelünk teljes (legalább 36 óras) vasárnapi szünetet, ennek a kereszténység főnnepeire való kiterjesztését, állandó munkásoknak évente több heti nagyszünetet. Minden erőnkkal rajta lesünk, hogy a vasárnapi munkaszünetre vonatkozó rendelkezések közel jövőben bekövetkező reformja Isten dicsőségének és a munkaadó emberiség vallás erkölcsi, művelődési, társadalmi és egészségi érdekeinek megfelelően vitessék keresztül.

Szükségesnek tartunk a véletlenül bekövetkező nyomor megelőzésére általános és kötelező élet-, baleset-, betegség-, aggykor-, rokkantság- és elemi csapások esetére való biztosítást nyereszkedés nélküli közintézetekben: általában pedig a közhatalomnak oly irányú közreműködését, hogy a tulthossz munkaidő megrövidítése és a munkabér szabályozása lehető kedvező megoldást nyerjen.

minden képzelhető medicinánál jobban gyógyította a tengeri veszőlőmnek még belsőkben koválygó maradványait.

A másik még enél is praktikusabbat ajánlott.

— Mástként írjunk regényt. Mindenki írjon egy fejezetet s nézze meg, hogy az előtte írók mit szerkesztettek össze és próbálja folytatni a maga tudománya és hangulata szerint. Képzelse ed jámbor olvasó, hogy mily bonyodalmas szövevényű regény lett ebből. A hajunk szála is az égnek állt, mikor fölolvastuk. Természetes, hogy szerelmi história volt (hiszen hölgyek kezdtek). Valami szegény legénynek és egy halálisan szerelmes királykisasszonynak a bánatos históriája volt, a kiket a boszorkány természetű anyós semmiképp sem akart az oltár elé engedni. Hogy a mese szövevénye milyen volt, nem tudom, akkor se értettem egészen, annyira össze-vissza volt már bogyva. Hozzám a tizenötödik fejezetnél juttatták, a mikor már mindenki kétségbeesett, hogy miként lesz abból a rokonszenves két lényből Isten és ember előtt egy valóságos pár. Megőlni persze egy sem akarta őket, mert az egész társaság dédelgetett kedvenceivé lettek.

— Kérem, szerkesztő ur, csináljon már velük valamit, oldozza ki valahogyan ezt a csomót mert sohase lesz így vége.

En aztán brevi manu elbántam az anyóssal. Belepottyantottam a tengerbe. Onnan ugyan kijött volna még valahogyan (olyan szívóssá tették az életét az előttem írók) de én odarendeltem egy tengeri ördögöt (a legveszedelmesebb halak egyike, mely vad dühhöz pusztítja a halak min-

Követeljük a munkásság érdekeinek képviselőire hatóságai jelleggel fölruházott munkásmaróknak törvény által való létesítését, mely egyuttal békebíró legyen munkaadó és munkás közt fölmerült jogvita esetekben. Követeljük a szakszervekedés jogának törvénybeiktatását, de egyuttal hatályos közhatalóság felügyelet tartását azon szempontból, hogy azokban féktelen szociáldemokrata agitáció üzhető ne legyen és a munkások igaz érdekeinek érvényesülését a mostani vad terrorizmus megszüntön.

Az igazságos alapon nyugvó sztrájkokat helyeseljük s azokban való részvételtől nem zárkozzunk el.

A cselédek és egyéb háztartási és gazdasági alkalmazottak érdekében erkölcsi védelmet, egészséges lakást, megfelelő ellátást, helynélküli levők számára cselédotthonokat és hatósági cselédközvetítést tartunk szükségesnek. A kisemberek érdekében széleskörű szövetkezeti mozgalmat fogunk indítani. A szövetkezet a gazdálkodás igazi keresztény formája, amelyben a felebarátok összefognak és a közös jóért fáradoznak; bátya az üzora ellen, oltalom a család ellen, menedék a hamisítás ellen és a gyengék biztos védelme a hatalmaskodók ellen.

Ez elvek alapján állunk. Észményünk a politikailag független, gazdaságilag erős keresztény Magyarország, melyért küzdeni soha, utolsó lehetünkig meg nem szününk s amely eszményért ime hatványozott erővel emeljük föl a keresztényszocializmus hóféhér zászlaját.

ÚJDONSÁGOK.

— A székesfehérvári ciszt. r. főgimnázium önképzőkörének tisztviselői, az idei iskolai évre a VII. és VIII. o. tanuló ifjak választása folytán, a következők: ifjusági elnök: Csima Jenő (VIII. o. t.) Alélnök a bíráló bizottság feje Kicska Sándor (VIII. o. t.) Főjegyző Bujdos János (VIII. o. t.) Titkár Marschall László (VIII. o. t.) Pénztáros Kenessey Gyula (VIII. o. t.) Háznagy Potyondy László (VIII. o. t.) Főlapkezelő Prohazka Udo (VIII. o. t.) Főjegyzőhelyettes Naszádos János (VII. o. t.) Ellenőr Rátkay László (VII. o. t.) Lapkezelők Müller Kálmán (VII. o. t.), Tóth Ede (VI. o. t.) és Kozma Dezső (V. o. t.) Aljegyzők Kövesd

den nemét) s az felfrűstökölte a két ifju szív élenségét. S hogy az elégtétel annál markánsabb legyen, az anyós száraz husának mohó élvezésébe belepusztítottam a tengeri farkast is, a mit azzal is bizonyítottam, hogy a tromsói múzeumban bemutatam a tengeri farkas kitömlött tetteit. A ki nem hiszi, menjen el Tromsöbe és megbizonyosodhatik róla, hogy állítasom nem ujságírói, légből kapott kóhalmány.

Volt olyan, a ki éves és éktelen rigmusokban hősköltemény alakjában megírta a nordkapi kirándulást s az ott szereplők keserves kinajait. Ez is szerzett néhány vidám percet az utitársaságnak.

Pompás szórakozásunk volt a nótázás is. Naponta egy-két óra ezzel is ellelett. A tenger sós levegője bámulatos hatással van az ember hangszáira. Olyan volt a hangunk akár a betretva. Órák hosszat képesek voltunk énekelni a legmagasabb hangokon, a nélkül, hogy a rekedtségnek csak árnyéka is befátyolozta volna a torunkat. A kapitányunk elénekelte a norvég nemzeti himnuszot, a „Ja vi elsker!“ (Szeretlek szép hazám.) Zeneértők bőven lévén köztünk, D. barátunk kótára szedte, aztán áírta négy hangra s pár óra múlva már vígan énekeltük a norvégok mondhatlan gyönyörtisége, a kik nem gyöztek rajongani a magyar-norvég barátság ily eklatáns nyilvánulásán.

Bilkei Ferenc.

— Hasított körmű állapot felhajtása a Kálozi országos vásárra. A földmivelésügyi miniszter megegyezett, hogy a kálozi országos vásárra — sertések kivételével — hasított körmű állapot is felhajtások.

— Pótvásárok. Cece községben az augusztus 14-én elmaradt állatvásár október 2-án fog megtartatni. — Rácalmás községben az országos vásár október 9-ről október 16-ikra lételetét át.

Gazdaság vezetésében jártas nő, a ki a háztartás kezelését, főzést érti, gazdaasszonynak ajánljuk. Tudakozódní lehet Kegli György utca 16 szám alatt.

Egy 3 októlyos termő szőlő jó karban lévő hazzal szürettel együtt az öreg hegyen a kápolna jobb oldalán eladó. Tudakozódní lehet Felsőkirálysor 28. sz.

Természetráaj.

(a) E címen a középiskolák I. osztálya részére tankönyv jelent meg a Stampfel-féle könyvkiadóhivatalban a Révai testvérek irodalmi részvénytársulatában Chinorányi Ede cisztérici r. és Halmos Viktor premontrai r. főgimn. tanárok tollából. Nem foglalkozódní e tankönyvvel külön, ha nem működőnk az egyik szerző épen városunkban.

(örömmel láthatjuk az újabb időben, mint veszik fel a tollharcot s szellemi munkát minden téren az egyháziak s különösen a szerzetes tanárok a világi írakkal; ezen alapon különösen jóleső megnyugvással forgatjuk Chinorányi Ede s Halmos Viktor tanárok jelen tankönyvét is, mely már a VK. M. hivatalos engedélyezését is megnyerte iskolai használatára.

Szükségünk van jó tankönyvekre, melyekből az ifjuság tudományt szerez sóvárgó lelkeknek. A modern atheista szellem mindenüvé betulakodik s bizony nem egy ifjuság részére készült tankönyv lapjain már megjelenik a modern valás „vallástalansága”. Lassan odajutunk, hogy nehéz lesz teljesen tiszta tankönyvet találnunk; olyat, melyben akár a tartalomban, akár pedig — ami sokszor még veszedelmesebb — az illusztrációkban a nemes erkölcsöt s gyöngéd szeméremet nem sértő lapok nincsenek.

A tudomány nem monopolizálható egy valás részére sem, az bizonyos; de kérdezzük: monopolizálható-e a vallástalanság és szemérmelenség részére? A hivatalos bíráló urak sokszor nem veszik észre, mikor egy egy tankönyvben kath. vallást sértő s erkölcsi tisztaságot lábba llyprő helyek fordulnak elő. Szó esett a kérdésről a Mária-kongregáció országos kongresszusán is július 1-én. Budapesten nagyfontosságú kérdés komoly s alapos tanulmányt érdemelne.

A fönt jelzett tankönyv e tekintetben teljesen kifogástalan: nem támad semmiféle vallást, pláne nem a katolikus, nem a legkényesebb erkölcsi érzékét sem. Igaz, hogy ebben az I. osztályi tananyagban nem is igen lett volna rá alkalom és tér; de még így is különös elismeréssel vagyunk az érdemes szerzők iránt — mert megmutatták, hogy távol állanak, bár mind a kettő vidéki tanár — a vidéki színészek azon előggé el nem íthető eljárásáról, hogy még oda is beviszik az obcencitást, ahol a szerzők jó érzékből nem alkalmazták.

Chinorányi Ede s Halmos Viktor most megjelent Természetráaja röviden — 110 számos képpel megszagattott oldalal adja elő elő az újabb középiskolai törvény által előírt tananyagot az I. osztály részére. Röviden, világosan; rövid s egyszerű mondatszerkezetekben természetes s gyermek felfogásához mért, könnyved kifejezésekben találjuk meg ezen szép műben mindazt, amit az utasítások javasolnak. E könyv nem „sok pozitív adatot”, de szép utmutatást foglal magában, mikép ismerjük meg a nagy természet azon millió s millió produktumát, melyek az emberi s állati élettel vonatkozásban vannak; mindennűtt szorosban alkalmazkodva az őszi, tavaszi tanítás s szemléltetés lehetőségehez. A növény s állat világ felvett részeinek ismertetése nem tartozik a nagy közönség elé. Ennyi az érdemes szerzők érdeméről; még csak az előadás találó s vonzó szépségét emeljük ki.

A kiadó cég pazar fényvel szép izléses kiállításban készítette el e tankönyveket. A mostani tanterv kiválóan ajánlja mindenütt a szemléltetést; e tankönyv képei csakugyan szépek s részletezők. Az egyes állatok jellemző test tartásában, esetleg kifejező mozdulatokban; a növények gyökér, szár, levél, virág s termés világos feltüntetésével ragadják meg a figyelmet. Igen érdekes a kutya fajok 12-es képe, (34. l.) azután az egeret fogott macskáé (38. l.) a vadlászó kis malacaival (80 l.) a szárvasagancs fejlődését feltűntető kép (81. l.) a házi tyúk és családja képe (89. l.) stb. Nagyban fokozza e tankönyv értékét az öt színes műmelletket, melyek a természet élénk, jellegzetes színeit utánozzák; nem is emlekszünk, hogy ta könyvben ilyeneket láttunk volna. Igen kellemesen hatott ránk, hogy az állatok képei alatt ott látjuk mégéyünk nagy s híres mintauradalmának, Előszállásnak, nevét. Jelezve, hogy a két előszállási cisztérici uradalom neveléséről készített fotografiája után készült (Ilyen a magyar bika (40 l.) merinói juh, bárány, (43. l.) ló (46. l.) sertés (49. l.) lme ez a gyermek érdeklődésének különbözőbb létkése; a patriotizmus igen szerencsés bevonásának találjuk ez eljárást a tudományba. Ez minden este *Chinorányi* tanár ur szerencsés gondolata volt. Gratulálunk hozzá!

Csak azt sajnáljuk ezen szép könyv láttán, hogy a szerzők e becses munkája nem a Szent-István Társulat kiadásában jelent meg. Kívánjuk, hogy a mi szépet és jót elmondunk ezen első könyvről, elmondhassuk a következő osztályokéra is, melyekben talán már nagyobb óvatosságra lesz szükség, hogy e könyv legnagyobb előnyét megőrizzék.

Anyakönyvi statisztika

1905. szeptember hó 16-tól szeptember hó 23-ig.

I. Születés.

Született: 9 törvényes fiú, 11 leány; törvénytelen fiú: 3, leány: 0; halva született törvényes fiú: 0; leány: 0 törvénytelen fiú, 0; leány: 0. — Összesen: 23.

II. Halálozás.

Elhalt: 1 fiú, 6 nő. Ezekből 7 éven aluli: törvényes fiú: 0, leány: 1, törvénytelen fiú: 0, leány: 0; 7 éven felüli fiú: 4, nő: 5. — Összesen: 10.

E szerint a születés a halálozás 13-mal múlja felül. Elhaltak: Till Ferenc, r. k. 17 éves borbély, Öreg-utca, 1. sz. — Miks János, r. k. 14 éves, Selyem-utca 23. sz. — Kalmár György, r. k. 10 éves, földm. napsz. — öze, Szammer Pálné Szász Borbála, r. k. 88. éves Kossuth-utca, 11 sz. — Vancza Anna, r. k. 17 éves Sz. Gy. k. — Francsot Ferencné Birk Katalin, r. k. 71 éves Demko-hegy 10. — Grünfeld Józsefné Schwarcz Gizella, izr. 22 éves, Vasár-tér 18. sz. — Singer Áron, izr. 64 éves, háztulajdonos Szent István-utca 19. sz. Berger Gyuláné Hirschhorn Mária izr. 30 éves, Deák Ferenc-utca 7. sz. — Böds Julianna, r. k. 14. napos, Malom-utca 21 sz.

Iszakosság nincs többé!

Kívánatra bárkinek bérmentve kiüldünk egy csomag Cozapot: kávé, tea, étel vagy szeszes italban egyformán adható az ívő tudta nélkül.

A Cozapot többet ér, mint a világ minden szóbészede a tartózkodásról, mert csodahatása ellenszenvenessé teszi az iszakosnak a szeszes italt. A Coza oly csendesen és biztosan hat; hogy azt feleség, testvér vagy gyermek egyaránt az ívőnek tudta nélkül adhatja és az illető még csak nem is sejti, mi okozta javulását.

Nemrégiben egy fiatal asszony nekünk körülbelül a következőt mesélte. Igen, én is használtam ezt a remek szert a férjem tudta nélkül és hála Isten, teljesen segített rajta. Jó férj volt józan állapotban, de sajnos, majd mindig részeg volt. Folytonos félelem, aggodalom, és kétségbeesés, szegény, becstelenség és szegénység közepette éltem! De minék is meséltam volna el másoknak? Nem csodálatos-e igazán, hogy egy asszony a dolgot saját maga ekképen irányítsa és otthonát, gondterhes tüzhelyét örömpalotává tudja varázsolni?²⁴

Coza a családok ezreit bekítette ki ismét, sok-sok ezer férjít a szegény és becstelenségtől megmentett, később józan polgárok és ügyes üzletemberek lettek. Tömérdék fiatalembert a jó utra és szerencséhez segíteni és sok embernek életét számos évvel meghosszabbította.

Az intézet, mely a Cozapot tulajdonosa, mindazoknak, kik kívánják, egy próbaadagot díj- és költségmentesen küld, hogy így bárki is meggyőződhessen biztos hatásáról. Kezeskedünk, hogy az egészszere teljesen ártalmatlan.

COZA INSTITUTE (Dept. 163.), 71. High Halborn, London, W.C., ANGLIA.

(Levelek 25. fill., levelezőlapok 10 fill.-re bérmentesítendők.)

HYDROCHROMIN

csupán hideg vízzel

minden egyéb tulajdék nélkül vegyítve már is **használatra kész** festék,

homlokzatok és mindenemű belső helyiségek mázolására,

amely gyorsan szárad, mázza szagtalan, zománccszerű sima és kemény **mosható viharálló tűzbiztos**, szímet évekig változatlanul megtartja, gázoknak, esznek és zivatarnek ellentáll, az olajfestékekkel összehasonlíthatatlan olcsóbb, az anyvesztésekkel pedig alig valamivel drágább.

Minden színben kapható.

Különös előnyei egészségügyi szempontból méregmentes, szagtalan, antiszeptikus, mosható és lyukacsos;

a falak nedvességének elpárolgását nem gátolja. Ismertető, minta stb. kívánatra ingyen és bérment.

Valódi csakis az **idenyomott** védjeggyel ellátott csomagolásban.

Szárzavami kréta, mész és köipar részvény-társaság, Szárzavám (Sopron m.)

Egyedül ifj. **Ditmár József, Székesfehérvár**, megyénk képviselőjénél **Szögyéni-Marich-utca** kapható.

GAZDÁK BIZTOSÍTÓ SZÖVETKEZETE.

Elfogad a legméltányosabb föltételek és díjak mellett tűz-, jég- és életbiztosításokat.

A kartelben álló részvény-társulatokkal szemben a versenyt egyedül a Szövetkezet fejtí ki, érdeke tehát a gazdaközönségnek, hogy azt támogassa.

Képviselőség minden községben.

SZÉKESFEHÉRVÁROTT; ISKOLA-UTCA 11. SZ.

52-28

Nyomatott az Egyházmegyei Könyvnyomdában, Székesfehérvárott.